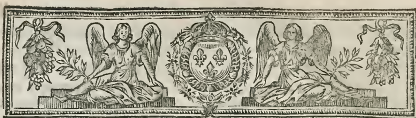
 41 II

QUÆSTIO MEDICA
CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS
MANE DISCUTIENDA
IN SCHOLIS MEDICORUM
Die Jovis 15. Martij.
M. JACOBO DE BOURGES, DOCTORE MEDICO, PRÆSIDE.

An ſtatim à cœna ſomnus?

I

LABORIS & ſomni neceſſarias vices dum dividit, ſalutariter componit, quotidiana interponendi cibi conſuetudo. Horum trium, laboris, ſomni, & cibi, ut diſſimilis facultas, ſic diſpar uſus eſſe ſolet, & diverſa cujuſque uſurpandi tempora, ex proprio vitæ inſtituto definienda, & ratô ſemper ordine obtinenda, ſi ad unam benè valendi rationem exigantur: opportunum inchoandi operis tempus, cum excuſsâ ſomni gravitate, & ſimul cum ſole experrectis, nova oboritur alacritas ſponte laborem occupans: hunc aliquandiu quidem perferre neceſſe eſt ei, qui optat ſuam ſibi ad valetudinem prodeſſe induſtriam; ita jejunis, aut manè leviter paſtis ſolidi diei labor innocens: largiore verò prandiô inſtitutum opus abrumpere mox retexendum, rem omnium inſaluberrimam: ergo corporis paſcendi differenda

hora, & fames ferendo obſonanda eſt. Optimum vivendi genus eorum, qui nihil aut parùm pranſi, laborem & diem liberaliori cœnâ claudunt: dummodò ne ingeſtos cibos corrumpant intempeſtivè vigiles, ſublatis dapibus, & remotâ mensâ ſtatim ſecedant, quietem animo, otium corpori daturi. Ambo unà acquieſcere, & quieſcendo adſuetum munus ut præſtent denuò corroborari, ſummum & præcipuum ſomni beneficium eſt.

II.

MAGNA eſt hominum ab labore atque cibo ad ſomnum proclivitas, attamen ille ſive longus, ſive brevis, ſive altus, ſive levis, nunquam bis in die optandus, ſenibus etiam metuendus, quos ſæpiùs ſollicitat. Tanti ſanorum intereſt ſomnum, ut proſit, capere tempeſtivum: hunc autem tria faciunt, cauſa, locus, & tempus. Cauſa, naturæ ad ſomnum vocantis vis & conſilium, apud nos, dum valemus, omnia ex æquo & bono agentis. Locus, in quo molliſſimè compoſito corpore dormiturus jaceat, ἀθλιπέως ἀριγέως: utram in aurem dormiat nihil refert: omnis juvat ſanum decubitus cuicuimodi ille ſit. Tunc verò dormiendi tempus inſtat, cùm exhauſtis & quamprimùm inſtaurandis viribus, ne omninò fatiſcant, apta adeſt materies quam cibus obtulit, quæque primis viſceribus contenta, utiliter in his adornari & perfici ſine ſomno nunquam poteſt.

III.

RERUM labore feſſis quæ propior jam imminet ſomni imperioſa vis, ſi quando ſtatim à cœna inſtet, huic ultrò occurrendum eſſe natura ſuadet: nam à ſomno, illa robur animumque ducit, & vires ingeminans, ad omnia intùs peragenda lætior accedit. Lautior cœna fuit, atque oblatos jam corpus tenet cibos, ſed plures, ſed crudos eò diutiùs futuros, & ideò cuivis corruptelæ magis obnoxios, quò lentiùs coquuntur, procul ab eis avocato calore, & ſicut in vigilia mos eſt foris diverſante. Ut primùm ſomnus advenit, calor intrò totus ad cibos redit, & nullum paſſus excidere vacuum coctionis tempus, primâ nec levi operâ, ſic coquendos adoritur, ut cruditate poſitâ, confeſtim prodeat ſpiritus alimento inſitus, & alendi corporis ſpiritibus σύγγενης,

qui unâ juncti promovere pares sunt perfectæ chyloseos artificium. Hinc demùm alius atque alius cœnæ & somni fructus, dum enim subitô cibi & caloris confluxu fervet coctionis opus, uberior ab alimentis humiditas erumpit, quâ vicina viscera perfundente, superstes laboris æstus restinguitur, incitati sanguinis motus comprimitur, atque calore eò meliùs accurante, quò citiùs conceptis cibis incubuerit, jam jam somnus affatim parauerit, unde diurna virium dispendia brevi reparari possint.

IV.

NON modò somnum tempestivum, quæ paulò ante præivit, cœna facit, sed etiam durabilem, & qualis ad consummatam coctionem tenendus, longum & altum: ubi enim calor cibos attingit, sursùm ab illis mittitur halitus crassiusculus; & quò recentioribus è cibis admittitur, eò minùs solubilis, quò mens & sensus obligati justum concedunt ad quiescendum spatium. Atqui hæc est vera & proxima naturalis somni causa, cætera quæ extrinsecùs adveniunt, somni incitamenta, quia brevem, quia levem, vel intempestivum, vel inutilem accersunt, & sæpè à rebus innoxiis non innoxium. Quem cantûs suavitas, quem, frondium, strepitum modulantis favonii aura, aut lenè fluentis aquæ murmur otiosis auribus insusurrant, brevior & levior quàm reparandis viribus sit idoneus. Æstivo die & flammas latrante caniculâ frigidiori in loco obdormiscere, vel jacentem fulciente rosâ, insidiosum est: item vacuô cibis corpore consopiri, aut consopitum ad mensam accumbere culpâ non vacat. Vis cubitum eò discedere, quò te lassum atque intra legem cœnatum legitimæ somni causæ provocant, nusquam omnes commodiùs unum in locum coituræ, unus est statim à cœna ineundus lectulus, sed ut jucundus sit & ad virium instaurationem stratus, liber liberum adito.

V.

QUI somnum statim à cœna obrepentem eluctando vigilare annititur, parùm somni & vigiliæ in usu prudens, utrique impar, nec vigilantium agilitatem servat, nec dormientium tranquillitatem obtinet: at mox imperatæ sibi vigiliæ compos; quem longè dispulit, vel totam noctem

oculis suis somnum non videbit, vel serum capiet, & ut cœnam edormiat, brevem nimis: hinc frequens & inopina sobriorum crapula, hinc macies & febrium cohors, atque cætera, quæ cruditatem vigiliæ sobolem, hoc est, longum cœnæ & somni dissidium comitantur, symptomata: haud paulò quidem graviora, quàm quæ conceptus inter fercula, neque diu dissimulatus sopor intulerit; illa universum naturæ fundum depopulantur, caput petunt: hæc Medicus facili arte submovenda ei præstiterit, cujus cœnæ & somno præfuerit.

Ergo statim à cœna somnus.

Asserebat Lutetiæ MARCUS ANTONIUS HELLOT, Parisinus, A.R.S.H. MDCLXXIV.

PARISIIS,
Ex Typographiâ FRANCISCI MUGUET, Regis ac Illust. Archiepiscopi Typographi.